

Direkte 21455088

NOTAT

Til: Social og Psykiatriudvalget

Dato: 03. oktober 2022

Tilbud og indsatser til personer i mistrivsel og med psykiatriske problemstillinger

Social- og Psykiatriudvalget bad på møde den 22. juni 2022 administrationen udarbejde en oversigt over eksisterende tilbud og indsatser til personer i mistrivsel og med psykiatriske problemstillinger i både region, kommuner og almen praksis.

Indledning

Sundhedsstyrelsens faglige oplæg til 10-årsplanen for psykiatri beskriver, at der aktuelt ikke er et tilstrækkeligt overblik over tilbud til borgere i psykisk mistrivsel. I forbindelse med udarbejdelsen af nærværende notat er det blevet bekræftet, at der aktuelt ikke er et samlet overblik over tilbud og indsatser i Region Hovedstaden. Det skyldes bl.a., at der er mange forskelligartede indsatser, der løbende skiftes ud, og som er meget forskelligt organiseret på tværs af eksempelvis kommuner. Samtidig er "mistrivsel" et meget bredt begreb, og personer, der mistrives, er ikke en veldefineret gruppe. Derfor er der mange forskelligartede indsatser og initiativer, som potentielt kan indgå i en oversigt over eksisterende tilbud.

På baggrund af ovenstående har det ikke været muligt at udarbejde en dækkende oversigt over alle de eksisterende tilbud og indsatser til personer i mistrivsel og med psykiatriske problemstillinger. Derfor er nærværende notat udformet som en overordnet gennemgang af, hvad der tilbydes i forskellige dele af sundhedsvæsenet.

Kommunale tilbud

Generelt står kommunerne for tilbud til borgere som mistrives, men som ikke har behandlingskrævende psykiatriske problemstillinger. Det inkluderer tilbud målrettet forebyggelse af mistrivsel gennem tidlig opsporing i f.eks. dagtilbud

og skoler. Desuden skal kommunerne give rådgivning og vejledning med et forebyggende sigte til borgere og familier i mistrivsel.

Portalen for Sundheds og Forebyggelsestilbud (SOFT-portalen)

SOFT-Portalen er en hjemmeside på sundhed.dk, hvor almen praksis på en let og overskuelig måde kan hente relevante informationer om de sundheds- og forebyggelsestilbud, der udbydes i henholdsvis kommuner og på hospitaler. Det er meningen, at kommuner og hospitaler løbende skal opdatere tilbud på SOFT-portalen. På trods af dette vurderes det, at en stor del af de eksisterende tilbud og indsatser til personer i mistrivsel eller med psykiatriske problemstillinger ikke kan findes på Soft-portalen.

Københavns Kommunes hjemmeside med tilbud målrettet Almen Praksis

Københavns Kommune har oprettet deres egen hjemmeside ved navn "sundhedstilbud.kk.dk", med henblik på at give alment praktiserende læger et hurtigt overblik over kommunens sundhedstilbud. Formålet med hjemmesiden er at gøre det nemmere for praktiserende læger og praksispersonale at guide patienterne til tilbuddene i kommunen.

Socialpsykiatrien

Socialpsykiatriens opgave er at støtte mennesker med både lettere og svære psykiske vanskeligheder i at komme sig og leve et så meningsfuldt og selvstændigt liv som muligt.

Kommunerne har ansvaret for socialpsykiatrien, der omfatter forskellige former for sociale tilbud til borgere med mistrivsel eller psykiske lidelser. I socialpsykiatrien tilbydes ydelser som bosteder, væresteder og aktivitetscentre, støtte- og kontaktpersonordninger og støtte til beskæftigelse. Regionerne er i en række tilfælde leverandører af socialpsykiatriske tilbud. I Region Hovedstaden inkluderer det bl.a. følgende tilbud:

Botilbuddet Lunden

Beboerne er personer, der på grund af psykiske lidelser har store vanskeligheder med at bo i egen bolig, hvis ikke de har adgang til omfattende støtte.

Orion

Bolig- og rehabiliteringstilbud til borgere med en psykisk lidelse

Skovvænget

Bo- og rehabiliteringstilbud til psykisk syge, samt botilbud til demente og ældre psykiatriske patienter

Nødebogård

Nødebogård er en behandlingsinstitution for børn og unge med kontaktvanskeligheder, angsttilstande, sindslidelser eller som er psykisk syge.

Behandling af stofbrug/misbrug

Kommunerne står som udgangspunkt for behandling af stofbrug, der er udbredt blandt borgere med psykiske lidelser – over halvdelen har et samtidigt stofbrug, dvs. en dobbeltdiagnose. Ved indlæggelse i psykiatrien er det dog regionen, der har ansvaret for behandling af stofbrug. I kommunerne tilbydes generelt ikke behandling for psykiske lidelser, der følger med eller er årsag til stofbruget, dog leverer KABS behandling til kommuner i Københavns-området.

KABS

KABS STOF leverer lægelig og social behandling for stofmisbrug og alkoholmisbrug. De leverer ambulant integreret dobbeltdiagnosebehandling hos Stofrådgivningen, KASA og KABS Stjernevang, der er beliggende i hhv. Glostrup og Københavns Kommune.

Behandling af dobbeltdiagnoser i Region Hovedstaden

I Region Hovedstaden foregår behandling af dobbeltdiagnoser på den eneste specialafdeling i landet; Afdeling M, Psykiatrisk Center Sct. Hans. Derudover er et der behandlingstilbud for ikke-psykotiske psykiske lidelser og stofbrug på Psykoterapeutisk Center Stolpegård.

For at give en mere sammenhængende og effektiv behandling af dobbeltdiagnoser er det med Økonomiaftalen for 2023 aftalt, at der etableres et regionalt dobbeltdiagnosetilbud fra 2024.

Tilbud i Region Hovedstadens Psykiatri

Regionerne har ansvaret for den behandlende psykiatri, der omfatter behandling på psykiatriske sygehuse, centre og afdelinger – det vil sige ansvaret for hospitalspsykiatrien. Desuden omfatter ansvaret distriktskykiatri, opsøgende psykoseteam og andre udgående team. Derudover skal regionerne yde konsulentbistand til regionale og kommunale institutioner.

I Region Hovedstadens leveres ydelser på psykiatriområdet af Region Hovedstadens Psykiatri (RHP). RHP varetager behandling og pleje af borgere med psykiske lidelser inden for voksenpsykiatri og børne- og ungdomspsykiatri.

Grundstruktur for ambulante tilbud til voksne i Region Hovedstaden

I vedhæftede notat fra 3. juni 2020 beskrives regionens ambulante tilbud til voksne. Grundstrukturen for det ambulante område udgøres af de ambulante tilbud til psykiatriske patienter:

- Psykoterapeutiske ambulatorier
- Psykiatriske ambulatorier med teams, der arbejder efter F-ACT modellen
- Botilbudsteams
- OPUS-teams
- Akut-teams
- Ældreteams.

Udover ovenstående grundstruktur har RHP en række øvrige ambulatorier, som enten kun er etableret på ét eller få centre og varetager behandling på henholdsvis hovedfunktions-, regionsfunktions- eller højt specialiseret niveau.

Kompetencecenter for Transkulturel Psykiatri

Kompetencecenter for Transkulturel Psykiatri er en psykiatrisk specialfunktion som servicerer Region Hovedstadens Psykiatri. Her diagnosticeres og behandles særligt komplicerede, transkulturelle psykiatriske patienter, herunder svært psykiatrisk syge etniske minoritetsborgere, samt traumatiserede flygtninge.

Særlige sengepladser

Region Hovedstadens Psykiatri har som følge af en ændring i psykiatriloven etableret sengepladser i Frederikssund til en mindre gruppe patienter med særligt behov for langvarig og helhedsorienteret rehabilitering. Behandlingsindsatsen skal være med til at reducere antallet af voldsepisoder og konflikter på kommunale bosteder og give tryggere forhold for både medarbejdere og de øvrige beboere på bostederne.

Tilbud og indsatser hos privatpraktiserende ydere

Privatpraktiserende læger, speciallæger og psykologer i regionen har en vigtig rolle i forbindelse med opsporing og behandling af borgere der mistrives og/eller som har psykiatriske problemstillinger.

Almen praksis

Almen praksis har en vigtig rolle ift. tidlig opsporing af psykiske lidelser hos børn, unge og voksne samt i behandlingen af ikke alvorlige tilfælde af psykiske lidelser, især ikke psykotiske lidelser. Derudover viderehenviser

almen praksis borgere til specialiseret behandling og/eller kommunale tilbud, som f.eks. kurser mod stress.

Aktuelt kan alment praktiserende læger afholde samtaleterapi, som er behandling i samtaleform. Ydelsen er på nuværende tidspunkt en lægeforbeholdt ydelse.

Den seneste overenskomst for almen praksis medførte desuden et øget fokus på somatisk sygdom hos psykisk syge borgere, i form af fokuseret somatisk undersøgelse til borgere med psykisk sygdom.

Privatpraktiserende psykiater

Almen praksis kan henvise patienter til behandling ved en praktiserende psykiater med ydernummer. I Region Hovedstaden er der både speciallæger i psykiatri og i børne- og ungdomspsykiatri.

Fra 1. oktober 2022 kan almen praksis henvise patienter til vurdering ved enkeltstående konsultationer hos praktiserende speciallæger, herunder psykiatere og børne- og ungdomspsykiatere. Målgruppen for denne type henvisning er dog begrænset. Patienter, der henvises til vurdering ved enkeltstående konsultation, indgår ikke i speciallægens sædvanlige venteliste, men skal modtages i praksis senest inden for 30 dage. Formålet er, at speciallægen anvender sin specialviden eller sit specialudstyr og derefter via korrespondancemeddelelse giver almen praksis en tilbagemelding med anbefaling om det videre forløb, som gør det muligt for almen praksis at fastlægge en behandlingsplan for patienten.

Andre relevante privatpraktiserende speciallæger

Udover at borgere med psykiatriske problemstillinger kan få hjælp hos praktiserende psykiatere, har praktiserende pædiatere en aftale med regionen om at udrede og behandle patienter (børn og unge) med ADHD.

Privatpraktiserende psykologer

Almen praksis kan henvise følgende persongrupper til psykologhjælp med tilskud:

1. røveri-, volds- og voldtægtsofre
2. trafik- og ulykkesofre
3. pårørende til alvorligt psykisk syge personer
4. personer ramt af en alvorligt invaliderende sygdom
5. pårørende til personer, der er ramt af en alvorligt invaliderende sygdom
6. pårørende ved dødsfald
7. personer, der har forsøgt selvmord

8. kvinder, der får foretaget provokeret abort efter 12. graviditetsuge
9. personer, der inden det fyldte 18. år, har været ofre for incest eller andre seksuelle overgreb
10. personer med let til moderat depression, der er fyldt 18 år
11. personer, der lider af let til moderat angst, herunder let til moderat OCD, der er fyldt 18 år.

Psykologerne tilbyder psykologisk krisehjælp og behandling enten som supplement til medicinsk behandling eller som selvstændig behandling. Dette sker i samarbejde med patientens praktiserende læge.

Der er pr. 1. januar 2022 indgået en permanent aftale om vederlagsfri psykologhjælp til 18–24-årige med let til moderat angst og depression.

Tværsektorielle indsatser målrettet børn og unge

STIME (Styrket Tværsektoriel Indsats for Børn og Unges Mentale Sundhed)

I STIME tager Region Hovedstadens Psykiatri og kommunerne i Region Hovedstaden fælles ansvar for at hjælpe børn og unge i psykisk trivsel, inden deres problemer vokser sig større. STIME blev etableret af syv kommuner i samarbejde med børne- og ungdomspsykiatrien som et satspuljeprojekt. Fra foråret 2022 er det etableret som en permanent samarbejdsplatform, som alle kommuner i Region Hovedstaden kan deltage i. Indtil videre deltager 9 kommuner i samarbejdet.

I STIME er det kommunerne, der leverer indsatsen og opsporer, visiterer og behandler børn og unge i alderen 3-17 år, der er i psykisk mistrivsel uden behov for at komme i psykiatrien. Region Hovedstadens Psykiatri rådgiver og vejleder kommunerne. Indtil videre har kommuner og børne- og ungdomspsykiatrien i regi af STIME projektet udviklet og implementeret fem nye lettere behandlingsforløb til børn og unge.

Nationale tilbud og indsatser

Eksempler på nationale tilbud og indsatser der varetages af kommunerne

Pædagogisk psykologisk rådgivning (PPR)

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning er en lovpligtig kommunal rådgivning, hvor lærere og pædagoger ved kommunens skoler og dagtilbud samt forældre kan henvende sig for at få råd og vejledning vedrørende børn og unge fra 0-17 år. PPR er organiseret meget forskelligt i de enkelte kommuner. Det er også værd at bemærke, at PPR er hører under folkeskoleloven og at børn henvises

til PPR gennem daginstitutioner eller skoler. Praktiserende læger kan altså ikke henvise direkte til dette tilbud. I Aftale om en 10-årsplan for psykiatrien og mental sundhed henvises der til erfaringer fra PPR i forbindelse med, at der skal opbygges et tilbud til børn og unge med psykisk mistrivsel i kommunerne.

Headspace

Headspace tilbyder rådgivning til børn og unge i alderen 12 til 25 år. De kommuner, som medfinansierer et lokalt Headspace-center, har en fremskudt medarbejder tilknyttet centeret. Region Hovedstaden har siden 2014 samarbejdet med Headspace, og på samme vis som med kommunerne, har flere Headspace-centre fremskudte medarbejdere fra regionen. Derudover samarbejder Headspace aktivt med lokale foreninger og offentlige tilbud med henblik på at bygge bro til andre relevante tilbud for de unge, som har behov for det.

Eksempler på nationale tilbud og indsatser der varetages af regionerne

Mindhelper

Mindhelper.dk er Danmarks største informationssite for unge om mental sundhed. Mindhelper drives, udvikles og finansieres af regionerne. Organisatorisk er projektet forankret i Center for Digital Psykiatri, der er en del af psykiatrien i Region Syddanmark. På Mindhelper kan unge få viden og råd om alt fra kærestesorg og ensomhed til stress og depression. Derudover tilbydes der på mindhelper-skolen.dk online-forløb om eksempelvis angst. Dette kan anvendes som et supplement til samtaler med fagpersoner.

Internetpsykiatrien – gratis digital terapi for angst og depression

Internetpsykiatrien er et fællesregionalt behandlingstilbud, hvor borgere over 18 år kan få gratis behandling for let til moderat depression og angst via internettet. Behandlingen udbydes via Internetpsykiatriens hjemmeside <http://www.Internetpsykiatrien.dk>.

Der er tale om et kognitivt behandlingsforløb på 12 uger, som består af en forsamtale på video efterfulgt af online moduler med skriftlig støtte fra en psykolog. Behandlingen kræver ingen henvisning fra borgerens læge, men ved samtykke orienteres borgerens læge ved henholdsvis opstart og afslutning af behandlingen. Aktuelt har Region Hovedstaden opbrugt kvoten for 2022, hvorfor et yderligere forbrug af denne ydelse i 2022 vil forudsætte øget finansiering.